

Zemřel Josef Špaňhel

Dne 15. IV. tohoto roku nás po krátké těžké nemoci neočekávaně opustil soudruh Josef Špaňhel, CSc., vědecký tajemník Výzkumného ústavu palivoenergetického komplexu, člen Československé sociologické společnosti od roku 1965 a její dlouholetý aktivní funkcionář.

S jeho jménem je spjato rozpracování základních teoretických, metodologických a aplikačních otázek spojených s rozvíjením sociálního plánování v uhelném průmyslu, stejně tak jako teoretické i praktické řešení problematiky tvorby a dynamiky hornických pracovních kolektivů. V osobě soudruha Špaňhela docházelo k vzácnému propojení praxí získaných zkušeností s teoretickým rozpracováváním řady stěžejních sociologických témat a problémů.

Soudruh Špaňhel patřil k předním společenskovědním pracovníkům resortu. Byl to především on, který se zasloužil o praktické uplatnění a rozvoj sociologie v jeho specifických podmínkách.

Byl typem společensky angažovaného vědeckého pracovníka. Vykonal řadu politických funkcí, ať již za svého působení v Ostravě či později, kdy pracoval v Praze. Aktivně se účastnil činnosti Československé sociologické společnosti. Řadu let řídil její pobočku v Ostravě a působil v jejích ústředních orgánech. V poslední době byl místopředsedou výboru sekce sociologie práce, průmyslu a podniku. Zkušenosti a výsledky své práce ochotně předával ostatním, zejména mladším spolupracovníkům, aktivně se účastnil odborných akcí, seminářů a konferencí, publikoval v odborném tisku a věnoval se intenzivně i činnosti pedagogické.

Soudruh Špaňhel zůstane v našich vzpomínkách jako vzdělaný a pracovitý člověk, plný elánu, výborný organizátor, obětavý soudruh a komunista s citlivým vztahem ke svým spolupracovníkům, člověk milující úsměv, humor a dobrý kolektiv, jako člověk nezištný a charakterově čistý.

Cest jeho práci a světlé památce!

Redakce Sociologického časopisu

O práci úseku sociologie v Ústavu silniční a městské dopravy Praha

V loňském roce uplynulo 10 let od založení úseku sociologie Ústavu silniční a městské dopravy. Za tuto dobu bylo realizováno 25 původních výzkumů, zakončených závěrečnou zprávou. Od prvního úkolu *Posouzení organizovanosti veřejné silniční a městské dopravy v rámci dopravní soustavy*, přes výzkum *Veřejné mínění obyvatelstva ČSR o rozvoji motorismu* se postupně vyhranilo zaměření práce úseku do tří základních výzkumných směrů.

První z nich byl orientován na sociální stránku organizace a řízení. V jeho rámci byly realizovány takové práce, jako *Současné problémy silniční a městské dopravy a možnosti jejího ovlivňování z centra* (1972), *Mzdová soustava jako nástroj efektivního řízení podniků ČSAD* (1972), *Analýza personálního řízení a personálních činností v podnicích veřejné silniční a městské dopravy* (1975), *Úloha, postavení a základní problémy pracovníků nejnižší rozviny řízení* (1975), *Sociální systém podniků veřejné silniční a městské dopravy a jeho řízení* (1978—1980).

Druhý směr se zabýval sociální problematikou zaměstnanců podniků ČSAD. Městské hromadné dopravy a Okresních správ silnic. V jeho rámci byly realizovány následující výzkumy: *Sociální problémy vybraných kategorií důchodců* (1973), *Příčiny a důsledky fluktuace pracovníků veřejné silniční a městské dopravy* (1974), *Sociologické a psychologické aspekty přesčasové práce a její vztah k odměňování* (1975), *Sociální stránka pracovního prostředí v podnicích veřejné silniční a městské dopravy* (1976), *Systém přijímání a adaptace mladých pracovníků na řidičské povolání* (1977), *Postavení a základní sociální problémy silničářů, pracovníků okresních správ silnic* (1977), *Pracovní doba, pracovní režimy a volný čas řidičů veřejné dopravy* (1978), *Rozpracování oborové koncepce sociální politiky* (1978).

V letech 1978—1980 byl úsek sociologie nositelem úkolu *Analýza pracovních činností řidičů veřejné silniční a městské dopravy*. V rámci tohoto úkolu byl vlastně učiněn pokus o syntézu dvou výše uvedených výzkumných směrů a zároveň i pokus o spolupráci několika vědních oborů (sociologie, psychologie, fyziologie aj.). Řešení úkolu podstatně přispělo k poznání nejpočetnější profese našeho národního hospo-